

знання, уміння та навички, які стосуються лише професійної діяльності). Саме це сприятиме конкретному оцінюванню ступеню сформованості інформаційно-технологічної компетентності.

Що стосується навичок. Як відомо, навички – це сформовані автоматизовані інстинктоподібні дії, що реалізуються на рівні несвідомого контролю.

Навички є важливими компонентами вмінь. Вони утворюються шляхом заучування (через повторення) певних рухів, необхідних для виконання відповідних дій [2]. Тому, необхідно ураховувати, що технологічні навички у курсантів ВНЗ розвиваються та формуються саме на під час практичних занять та самостійної підготовки.

Зрозуміло, що навички взаємопов'язані зі звичками та досвідом, які реалізуються через застосування телекомунікаційних та інформаційних технологій для автоматизації та удосконалення професійної діяльності.

Вагомим компонентом, що детермінує інформаційно-технологічну компетентність поліцейського, є групи професійно важливих інтелектуальних, емоційно-вольових, комунікативних, моральних якостей. Зазначені професійно важливі якості повинні також формуватися під час навчального процесу.

Наступною складовою інформаційно-технологічної компетентності поліцейського є мотивація, яка визначається у: а) бажанні курсанта розширювати знання у галузі інформаційно-комунікаційних технологій; б) потребі курсанта самовдосконалюватися та розвивати власну інформаційно-технологічну компетентність; г) мотиві курсанта розширювати знання та удосконалювати уміння у галузі інформаційно-комунікаційних технологій. Тому, необхідно формувати під час навчального процесу саме бажання, потреби та мотиви самовдосконалення та саморозвитку у галузі інформаційно-комунікаційних технологій.

Слід підкреслити, що розвиваючи у курсантів ВНЗ інформаційно-технологічну компетентність, необхідно сформувати у них професійно-психологічну готовність до ефективного процесу використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі виконання правозастосовної діяльності.

Отже, сучасний поліцейський повинен бути добре обізнаним фахівцем у телекомунікаційних та інформаційних технологіях. Розвиток саме цих взаємопов'язаних складових інформаційно-технологічної компетентності сприятиме осучасненню правозастосовної діяльності.

Таким чином, процес підготовки фахівців для органів та підрозділів Національної поліції повинен розвивати та формувати у осіб, які навчаються, певні види і підвиди компетентностей. Для цього ВНЗ МВС України необхідно: 1) визначити перелік видів і підвидів компетентностей, які повинні бути сформовані у поліцейського (представника певної професії); 2) розробити компетентнісну модель фахівця певної поліцейської професії та побудувати ідеальний, оптимальний та мінімальний компетентнісний профіль підготовки; 3) удосконалити нормативно-правове регулювання діяльності та підготовку фахівців для органів та підрозділів Національної поліції у ВНЗ МВС України; 4) запровадити високоефективні форми, методи та прийоми розвитку особистісної спроможності кваліфіковано здійснювати правозастосовну діяльність.

Список бібліографічних посилань

1. Цільмак О. М. Професіогенез компетентності фахівців кримінальної міліції: теорія та практика : монографія. Одеса : РВВ ОДУВС, 2011. 432 с.
2. Шишов С. Е. Понятие компетенции в контексте качества образования. *Стандарты и мониторинг в образовании*. 1999. № 2. С. 30–34.

Одержано 09.11.2017

УДК 159.99

Олександра Григорівна ЧЕБУКІНА,

слухач магістратури Національної академії внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРОРИЗМУ

На теперішній час велику небезпеку для всього людства представляє таке явище, як тероризм, який набирає останнім часом все більшого розмаху. Головною проблемою є те, що він має транснаціональну поширеність.

Особливої актуальності ця проблема набула після серії терористичних актів в США 11 вересня 2001 року, що супроводжувалися величезними руйнуваннями висотних будівель, загибеллю тисяч людей, і скоєних шляхом використання терористами захоплених рейсових цивільних літаків.

Терор – це політика залякування, придушення політичних супротивників насильницькими методами. Терористи прагнуть викликати ситуацію хаосу в політичних, економічних структурах суспільства, спровокувати стан страху в масовій свідомості. Дії терористів спрямовані на те, щоб створити паніку в суспільстві, дезорієнтувати і дезорганізувати роботу державних органів.

Загострення терору завжди пов'язано зі слабкістю державного апарату, великими прорахунками в області зовнішньої і внутрішньої політики, ігнорування етнопсихологічних закономірностей, історії. Велике значення мають професійна кваліфікація спеціальних служб, використання ними психологічних рекомендацій в області боротьби з тероризмом.

Загалом, терор спирається на насильство і досягає своїх цілей шляхом демонстративного фізичного придушення будь-яких актів, аби залякати і позбавити волі до опору всіх потенційних супротивників влади. Важливо підкреслити, терор – політика превентивного насильства і це відрізняє його від найжорсткіших репресій по відношенню до порушників законів. До терору вдається влада, яка прагне радикально змінити існуючий порядок речей.

У таких випадках, як іноземне завоювання, чи соціальна революція, або твердження авторитаризму в суспільстві з демократичними традиціями – тобто щоразу, коли політична реальність змінюється радикально, і ці зміни неминуче викликають опір значної частини суспільства – в арсеналі політичних стратегій нової влади лежить політика терору.

Відомий соціальний психолог, політолог Д. В. Ольшанський виділяє чотири основні сфери тероризму.

Перша сфера – це політичний терор. Його мета – вплинути на політичних лідерів, представників влади, змусити прийняти ті чи інші рішення або вчинити певні дії. Також часто метою політичного терору стає усунення певних політичних гравців заради зміни політичного ладу. Головний метод подібного терору – захоплення заручників, життя яких пропонуються в обмін на преференції з боку влади.

Друга сфера – інформаційний терор, що виявляється в прямому впливі на психіку та свідомість людей з метою формування необхідної громадської думки. Методом терору є поширення чуток («чутки-пугало» і «чутки-агресії»).

Третя сфера – економічний терор. Цей вид терору полягає у різних дискримінаційних економічних процесах, що мають на меті чинити тиск на економічних конкурентів (фірми, держави). Методи терору такого типу можуть бути найрізноманітнішими – гра на зниження вартості акцій конкурента або доведення до банкрутства.

Четверта сфера – соціальний (побутовий) тероризм. Сюди можна віднести будь-які акти залякування і заподіяння шкоди на побутовому рівні.

Слова «тероризм», «терорист», «теракт» – це кальки з англійської (terrorism, terrorist, act of terrorism). За своїм змістом всі вони пов'язані з терором, як політикою залякування. Але тут вирішальне значення набувають відмінності. Перш за все, суб'єктом терористичної діяльності, тобто терористом, як правило, є не держава, а організації, що ставлять перед собою політичні цілі – прихід до влади, дестабілізацію суспільства, підштовхування його до революції, провокування вступу у війну.

Обов'язкова умова тероризму – резонанс терористичної акції у суспільстві. Тероризм принципово декларативний. Широке поширення інформації про теракт, перетворення його в найбільш обговорювану подію є ключовим елементом тактики тероризму. Таким чином, непомічений або засекречений теракт втрачає будь-який сенс.

Дослідники виділяють найбільш небезпечні організації, здатні розгорнути масовий терор. Серед них – шийтська «Хезболла», палестинські «Хамас» і «Ісламський джихад», Таміла «Тигри звільнення Таміл Еламу», єгипетські «Аль-Джихад» і «Озброєна ісламська група».

Арсенал методів і форм тероризму постійно розширюється. Зараз вже говорять про комп'ютерний тероризм. Будь-які інфраструктури суспільства, промислові об'єкти, технологічні структури, сховища відходів, пошкодження яких може призвести до екологічних катастроф, можуть стати об'єктами атаки терористів, що може призвести до надзвичайних людських жертв та потужної дестабілізації світової економіки в цілому.

Загалом, тероризм потрібно розглядати на метафізичному рівні (боротьба релігій), соціальному («холодна війна»), соціально-психологічному (взаємодія особистості з державою),

психологічному (конфронтація між окремими індивідами, людиною і колективом), фізіологічному (випади психічно хворих людей). Можна виділити кримінальний і економічний тероризм.

Існує концепція, яка представляє тероризм як гігієну світу: мовляв, не було б його, земля задихнулася б від воєн. В оперативному плані в боротьбі з цим явищем ми пішли далеко: гармати-хлопавки, хлопці в касках і з автоматами, плани захоплення. А ось до профілактичної роботи повинні впритул підключитися психологи і ЗМІ.

Одержано 08.11.2017

УДК 343.9:343.346

Олег Вікторович ЧЕЛПАН,

*здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ*

ЗАХОДИ ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНОГО ЗАПОБІГАННЯ ПОШКОДЖЕННЯ ШЛЯХІВ СПОЛУЧЕННЯ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

В умовах побудови правової держави першочергове значення мають проблеми захисту громадян від злочинних посягань, а також протидія спробам криміналізації суспільства, нейтралізація негативних соціальних тенденцій. Дезорганізація політичного, соціального, економічного, морально-психологічного, і як, наслідок, правового ладу життя слугує «живильним» середовищем для нових видів злочинів, оскільки є провокуючим фактором для маргінальної частини населення.

Завдання запобігання злочинності зумовлено головними напрямками протидії злочинності, що у сучасних умовах є стабілізація, стримання та можливе подальше зменшення рівня злочинності, зниження рівня її суспільної небезпеки. Конкретизація останніх передбачає: протидію криміногенним процесам у суспільстві; створення та зміцнення у суспільстві атмосфери спокою та стабільності; усунення погрози правам, свободам та законним інтересам особистості, суспільстві та держави, що виникає у зв'язку з можливістю вчинення злочинів; недопущення вчинення злочинів з боку осіб, що є об'єктами профілактичного впливу; забезпечення виправлення осіб, що потрапляють у сферу запобіжного впливу, та їх ре соціалізація. Запобігання злочинів займає особливе місце займає особливе місце у досягненні вказаних цілей, оскільки саме цей вид діяльності є найбільш дієвим у недопущенні вчинення злочинів насамперед тому, що забезпечує виявлення та усунення її причин та умов, припинення злочину на стадії готування або коли злочин розпочався. Саме запобігання злочинності дає можливість вирішувати поставлені завдання з найменшими витратами для суспільства, без використання всього складного механізму юстиції та без використання такої форми державного примусу як кримінальне покарання.

У сучасних умовах вплив на причини та умови, що сприяють пошкодженню шляхів сполучення і транспортних засобів здійснюється у формі соціального управління, як достатньо широкого кола заходів, які розробляються та реалізуються централізовано, на основі єдиної політики та за єдиними вимогами.

Так, відповідно до Програми діяльності Кабінету Міністрів України відбувається запровадження нових підходів до оцінки загроз у сфері національної безпеки. Та вдосконалення системи державного стратегічного планування та прогнозування з метою виявлення і запобігання виникненню кризових ситуацій» [1].

У сфері забезпечення розвитку транспорту та його розвитку передбачається розвиток мережі міжнародних транспортних коридорів та пріоритетних сполучень. Впровадження європейських стандартів будівництва, реконструкції, ремонту та утримання доріг, посилення контролю за дотриманням норм вагового навантаження. Закріплення норм щодо гарантійного обслуговування як обов'язкової умови контрактів. Ефективне використання інфраструктури, залучення інвестицій для розвитку стратегічних об'єктів з метою забезпечення їх